

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 3 października 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Społeczeństwo informacyjne – Swobodny przepływ usług – Dyrektywa 2000/31/WE – Odpowiedzialność usługodawców będących pośrednikami – Artykuł 14 ust. 1 i 3 – Usługodawca świadczący usługi hostingowe – Możliwość wymagania od usługodawcy, by przerwał naruszenie lub mu zapobiegł – Artykuł 18 ust. 1 – Osobowe, materialne i terytorialne granice zakresu nakazu – Artykuł 15 ust. 1 – Brak ogólnego obowiązku w zakresie nadzoru

W sprawie C-18/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) postanowieniem z dnia 25 października 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 10 stycznia 2018 r., w postępowaniu:

Eva Glawischnig-Piesczek

przeciwko

Facebook Ireland Limited,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, F. Biltgen, J. Malenovský (sprawozdawca), C.G. Fernlund i L.S. Rossi, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 13 lutego 2019 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu E. Glawischnig-Piesczek przez M. Windhagera i W. Niklfelda, Rechtsanwälte,
- w imieniu Facebook Ireland Limited przez G. Kresbacha, K. Struckmanna i A. Tauchena, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu austriackiego przez G. Hessego, G. Kunnerta i A. Jurgutyte-Ruez, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu łotewskiego przez I. Kucinę, E. Petrocką-Petrovską i V. Soņecę, działające w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes i M. Figueireda, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez T. Rendasa, conseiller juridique,
- w imieniu rządu fińskiego przez J. Heliskoskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Brauna, F. Wilmana, S.L. Kalède i P. Costę de Oliveirę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 4 czerwca 2019 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym) (Dz.U. 2000, L 178, s. 1).
- 2 Wniosek ów został złożony w ramach sporu pomiędzy E. Gławischnig-Piesczek a Facebook Ireland Limited z siedzibą w Irlandii, w przedmiocie publikacji na stronie użytkownika, znajdującej się na portalu społecznościowym Facebook, wiadomości zawierającej oświadczenie naruszające część E. Gławischnig-Piesczek.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 6, 7, 9, 10, 40, 41, 45–48, 52, 58 i 60 dyrektywy 2000/31 stanowią:
 - „(6) [...] ponieważ niniejsza dyrektywa obejmuje tylko niektóre szczególne zagadnienia powodujące problemy dla rynku wewnętrznego, jest ona całkowicie zgodna z koniecznością poszanowania zasady pomocniczości określonej w art. 5 traktatu.
 - (7) W celu zagwarantowania pewności prawa oraz zaufania konsumenta niniejsza dyrektywa musi ustanowić wyraźne ramy ogólne obejmujące niektóre aspekty prawne handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego.
 - [...]
 - (9) W wielu przypadkach swobodny przepływ usług społeczeństwa informacyjnego może w szczególny sposób odzwierciedlać w prawie wspólnotowym ogólniejszą zasadę, mianowicie wolność wyrażania opinii zawartą w art. 10 ust. 1 [europejskiej] Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności [podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.], która została ratyfikowana przez wszystkie państwa członkowskie; z tego powodu dyrektywy odnoszące się do świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego muszą zapewniać, aby działalność ta mogła być prowadzona swobodnie w świetle tego artykułu, z zastrzeżeniem jedynie ograniczeń przewidzianych w ust. 2 tego artykułu i w art. 46 ust. 1 traktatu; niniejsza dyrektywa nie ma na celu wywierania wpływu na podstawowe reguły krajowe oraz zasady odnoszące się do wolności wyrażania opinii.

- (10) Zgodnie z zasadą proporcjonalności środki przewidziane przez niniejszą dyrektywę ograniczają się ściśle do minimum niezbędnego do osiągnięcia celu, jakim jest sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego; w przypadku gdy niezbędne jest działanie na poziomie wspólnotowym oraz w celu zapewnienia rzeczywistego obszaru bez granic wewnętrznych w zakresie handlu elektronicznego, niniejsza dyrektywa musi zapewnić wysoki poziom ochrony celów związanych z interesem ogólnym, w szczególności ochronę małoletnich, godności ludzkiej, ochronę konsumenta oraz ochronę zdrowia publicznego; [...]

[...]

- (40) Zarówno istniejące, jak i powstające rozbieżności między ustawodawstwem oraz orzecznictwem państw członkowskich w dziedzinie odpowiedzialności usługodawców działających jako pośrednicy stanowią przeszkodę dla sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego, w szczególności krępując rozwój usług transgranicznych i powodując zakłócenia w konkurencji; usługodawcy mają w niektórych przypadkach obowiązek działania w celu zapobieżenia bezprawnej działalności lub wstrzymania jej; niniejsza dyrektywa powinna stworzyć podstawę odpowiednią dla opracowania szybkich i niezawodnych procedur pozwalających na usuwanie lub uniemożliwianie dostępu do bezprawnych informacji; [...]

- (41) Niniejsza dyrektywa ustala równowagę między różnymi interesami oraz ustanawia zasady, które mogą służyć za podstawę norm i umów branżowych.

[...]

- (45) Ograniczenia odpowiedzialności usługodawców będących pośrednikami przewidziane w niniejszej dyrektywie nie mają wpływu na możliwości zakazów sądowych różnych typów; zakazy takie mogą przede wszystkim przybierać formę orzeczeń sądów lub innych organów administracyjnych wymagających, aby usunąć lub zapobiec każdemu naruszeniu prawa, łącznie z usunięciem bezprawnych informacji lub uniemożliwieniem dostępu do nich.

- (46) W celu skorzystania z ograniczenia odpowiedzialności podmiot świadczący usługi społeczeństwa informacyjnego polegające na przechowywaniu informacji od chwili faktycznego zapoznania się z informacją lub powzięcia wiadomości o bezprawnej działalności musi niezwłocznie podjąć działania w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do przedmiotowych informacji [usunięcia danych informacji lub uniemożliwienia dostępu do nich]; usuwanie lub uniemożliwianie dostępu musi być przeprowadzane w poszanowaniu zasady wolności wyrażania opinii oraz procedur ustanowionych w tym celu na poziomie krajowym; niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na możliwość państw członkowskich ustalania wymagań szczególnych, które muszą być natychmiast spełnione, zanim informacje zostaną usunięte lub uniemożliwi się do nich dostęp.

- (47) Państwa członkowskie nie mogą nakładać na usługodawców obowiązku nadzoru jedynie w odniesieniu do obowiązków o charakterze ogólnym; nie dotyczy to obowiązków nadzoru mających zastosowanie do przypadków szczególnych oraz, w szczególności, nie ma wpływu na decyzje władz krajowych podjęte zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

- (48) Niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na możliwość państw członkowskich wymagania od usługodawców przechowujących informacje przekazywane przez usługobiorców, zachowania określonej w prawie krajowym należytej staranności, jakiej można od nich w sposób uzasadniony oczekiwać, w celu wykrywania i zapobiegania niektórym rodzajom bezprawnej działalności.

[...]

(52) Skuteczne korzystanie ze swobód rynku wewnętrznego wymaga zagwarantowania poszkodowanym skutecznego dostępu do środków rozstrzygania sporów; szkody, które mogą powstać w związku z usługami społeczeństwa informacyjnego, charakteryzują się zarówno szybkością, jak i ich szerokim zasięgiem geograficznym; w świetle tego szczególnego charakteru oraz konieczności zapewnienia, aby władze krajowe nie podważały wzajemnego zaufania, które powinny w sobie pokładać, niniejsza dyrektywa wymaga od państw członkowskich zapewnienia dostępności właściwych sposobów dochodzenia praw przed sądem; państwa członkowskie powinny zbadać potrzebę zapewnienia dostępu do procedur sądowych przy użyciu właściwych środków elektronicznych.

[...]

(58) Niniejsza dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do usług świadczonych przez usługodawców mających siedziby w państwach trzecich; jednakże w świetle globalnego wymiaru handlu elektronicznego należy zapewnić zgodność reguł wspólnotowych z regułami międzynarodowymi; niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla wyników dyskusji w sprawie aspektów prawnych toczących się w organizacjach międzynarodowych (między innymi WTO, OECD, Uncitral).

[...]

(60) Aby umożliwić nieskrępowany rozwój handlu elektronicznego, ramy prawne powinny być jasne i proste, przewidywalne i zgodne z regułami mającymi zastosowanie na poziomie międzynarodowym, tak aby nie naruszały konkurencyjności przemysłu europejskiego oraz żeby nie utrudniały wprowadzania innowacji w tym sektorze”.

4 Artykuł 14 dyrektywy 2000/31, zatytułowany „Hosting”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, żeby w przypadku świadczenia usługi społeczeństwa informacyjnego polegającej na przechowywaniu informacji przekazanych przez usługobiorcę usługodawca nie był odpowiedzialny za informacje przechowywane na żądanie usługobiorcy, pod warunkiem że:

a) usługodawca nie ma wiarygodnych wiadomości o bezprawnym charakterze działalności lub informacji, a w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych – nie wie o stanie faktycznym lub okolicznościach, które w sposób oczywisty świadczą o tej bezprawności;

lub

b) usługodawca podejmuje niezwłocznie odpowiednie działania w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do informacji [usunięcia informacji lub uniemożliwienia dostępu do nich], gdy uzyska takie wiadomości lub zostanie o nich powiadomiony.

[...]

3. Niniejszy artykuł nie ma wpływu na możliwość wymagania od usługodawcy przez sądy lub organy administracyjne, zgodnie z systemem prawnym [z systemami prawnymi] państw członkowskich, żeby przerwał on naruszenia prawa lub im zapobiegł oraz nie ma wpływu na możliwość ustanowienia procedur regulujących usuwanie lub uniemożliwianie dostępu do tych informacji przez państwa członkowskie”.

5 Zgodnie z art. 15 ust. 1 tej dyrektywy:

„Państwa członkowskie nie nakładają na usługodawców świadczących usługi określone w art. 12, 13 i 14 ogólnego obowiązku nadzorowania informacji, które przekazują lub przechowują, ani ogólnego obowiązku aktywnego poszukiwania faktów i okoliczności wskazujących na bezprawną działalność”.

6 Artykuł 18 ust. 1 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Państwa członkowskie zadbają o to, żeby powództwa dostępne w prawie krajowym dotyczące usług społeczeństwa informacyjnego umożliwiały szybkie podjęcie środków, łącznie ze środkami tymczasowymi mającymi na celu przerwanie każdego rzekomego [podnoszonego] naruszenia prawa oraz zapobieżenie wszelkim dalszym szkodom [na odnośnych interesach]”.

Prawo austriackie

7 Zgodnie z § 1330 ust. 1 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ogólnego kodeksu cywilnego) kto poniósł rzeczywistą stratę lub utracił zysk z powodu naruszenia jego czci, jest uprawniony do żądania odszkodowania. Zgodnie z § 1330 ust. 2 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch tak samo jest w przypadku, gdy ktoś rozpowszechnia okoliczności narażające na szkodę dobre imię, sytuację materialną lub perspektywy na przyszłość osoby trzeciej, mimo że o nieprawdziwości tych okoliczności wiedział lub wiedzieć powinien. W takim przypadku można żądać odwołania twierdzenia oraz opublikowania tego odwołania.

8 Zgodnie z § 78 ust. 1 Urheberrechtsgesetz (ustawy o prawie autorskim) niedozwolone jest wystawianie na widok publiczny wizerunków osób lub rozpowszechnianie tych wizerunków w sposób prowadzący do ich publicznego udostępnienia, jeżeli narusza to uzasadnione interesy osoby, o której wizerunek chodzi, lub – w wypadku gdy osoba ta zmarła bez wyrażenia zgody na publikację lub jej nakazania – bliskich tej osoby.

9 Na podstawie § 18 ust. 1 E-Commerce-Gesetz (ustawy o handlu elektronicznym) dostawcy usług hostingowych nie mają ogólnego obowiązku nadzorowania informacji, które przechowują, przekazują lub udostępniają, ani też poszukiwania z własnej inicjatywy faktów lub okoliczności wskazujących na zachowania bezprawne.

Spór w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

10 Eva Glawischnig-Piesczek była posłanką do Nationalrat (niższej izby parlamentu, Austria), przewodniczącą klubu parlamentarnego „die Grünen” („Zielonych”) i federalnym rzecznikiem tej partii politycznej.

11 Facebook Ireland prowadzi światową platformę mediów społecznościowych (zwaną dalej „Facebook Service”) dla użytkowników znajdujących się poza Stanami Zjednoczonymi Ameryki i Kanadą.

12 W dniu 3 kwietnia 2016 r. użytkownik Facebook Service udostępnił na swojej osobistej stronie artykuł z austriackiego internetowego czasopisma informacyjnego *oe24.at* zatytułowany „Zieloni za utrzymaniem dochodu minimalnego dla uchodźców”, co spowodowało wygenerowanie na tej stronie „podglądu” oryginalnej witryny, zawierającego tytuł i krótkie streszczenie tego artykułu, a także fotografię E. Glawischnig-Piesczek. Użytkownik ten opublikował ponadto, w odniesieniu do tego artykułu, komentarz zredagowany w słowach, co do których sąd odsyłający stwierdził, że mogły naruszać cześć powódki w postępowaniu głównym, znieważać powódkę i ją zniesławić. Wpis ten mógł być konsultowany przez każdego użytkownika Facebook Service.

- 13 Pismem z dnia 7 lipca 2016 r. E. Glawischnig-Piesczek zwróciła się między innymi do Facebook Ireland o usunięcie tego komentarza.
- 14 Ze względu na to, że Facebook Ireland nie wycofał wspomnianego komentarza, E. Glawischnig-Piesczek wytoczyła powództwo przed Handelsgericht Wien (sądem gospodarczym w Wiedniu, Austria), który postanowieniem w przedmiocie środka tymczasowego z dnia 7 grudnia 2016 r. zobowiązał Facebook Ireland do natychmiastowego zaniechania, do chwili prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie z powództwa o zaniechanie, publikowania lub rozpowszechniania zdjęć powódki w postępowaniu głównym, ponieważ opis im towarzyszący zawiera twierdzenia identyczne lub o równoznacznej treści.
- 15 Facebook Ireland uniemożliwił dostęp w Austrii do pierwotnie opublikowanej treści.
- 16 Oberlandesgericht Wien (wyższy sąd krajowy w Wiedniu, Austria), do którego wniesiono środek odwoławczy, utrzymał w mocy postanowienie wydane w pierwszej instancji w odniesieniu do identycznych twierdzeń. Sąd ten orzekł natomiast, że rozpowszechniania twierdzeń o równoznacznej treści należy zaniechać jedynie w odniesieniu do twierdzeń, o których Facebook Ireland został powiadomiony przez powódkę w postępowaniu głównym, przez osoby trzecie lub w inny sposób.
- 17 Handelsgericht Wien (sąd gospodarczy w Wiedniu) i Oberlandesgericht Wien (wyższy sąd krajowy w Wiedniu) oparły ich orzeczenia na art. 78 ustawy o prawie autorskim i art. 1330 kodeksu cywilnego, w szczególności z tego powodu, że opublikowany komentarz zawierał wypowiedzi nadmiernie naruszające cześć E. Glawischnig-Piesczek i sugerował ponadto, iż jej zachowanie miało charakter przestępczy, bez przedstawienia jakiegokolwiek dowodu w tym względzie.
- 18 Każda ze stron w postępowaniu głównym wniosła skargę rewizyjną do Oberster Gerichtshof (sądu najwyższego, Austria).
- 19 Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy), do którego zwrócono się o rozstrzygnięcie kwestii, czy nakaz zaniechania, wydany względem dostawcy usług hostingowych, który jest operatorem sieci społecznościowej mającej licznych użytkowników, można także rozszerzyć na identyczne twierdzenie o identycznej lub równoznacznej treści, o którym dostawca ten nie wiedział, wskazuje, że zgodnie z jego własnym orzecznictwem taki obowiązek należy uznać za proporcjonalny, gdy usługodawca dowiedział się już o co najmniej jednym przypadku naruszenia interesów danej osoby, spowodowanego treściami zamieszczonymi przez użytkownika, a tym samym zagrożenie popełnieniem dalszych naruszeń zostaje dowiedzione.
- 20 Uznawszy jednak, że zawisły przed nim spór dotyczy wykładni prawa Unii Europejskiej, Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 15 ust. 1 dyrektywy [2000/31] ogólnie sprzeciwia się któremuś z wymienionych obowiązków dostawcy usług hostingowych, który niezwłocznie nie usunął informacji o bezprawnym charakterze, a mianowicie obowiązkowi usunięcia nie tylko danej informacji o bezprawnym charakterze w rozumieniu art. 14 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, lecz także innych, identycznie brzmiących, informacji:
- na całym świecie;
 - w danym państwie członkowskim;
 - danego usługobiorcy na całym świecie;
 - danego usługobiorcy w danym państwie członkowskim?

- 2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej: czy w odniesieniu do każdego z tych przypadków dotyczy to także informacji o treści równoznacznej?
- 3) Czy dotyczy to także informacji o treści równoznacznej, gdy operator dowiedział się o tej okoliczności?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

- 21 Poprzez pytania pierwsze i drugie, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy dyrektywę 2000/31, a w szczególności jej art. 15 ust. 1, należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie temu, aby sąd państwa członkowskiego mógł:
 - nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, które dostawca ten przechowuje i których treść jest identyczna z informacją uprzednio uznaną za mającą bezprawny charakter, lub zablokowanie dostępu do tych informacji, niezależnie od tego, kto wnioskował o przechowywanie tych informacji;
 - nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, które dostawca ten przechowuje i których treść jest identyczna z informacją uprzednio uznaną za mającą bezprawny charakter, lub zablokowanie dostępu do tych informacji;
 - rozszerzyć skutki takiego nakazu na cały świat.
- 22 Na wstępie jest bezsporne, że Facebook Ireland świadczy usługi hostingowe w rozumieniu art. 14 dyrektywy 2000/31.
- 23 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 14 ust. 1 tej dyrektywy ma na celu zwolnienie dostawcy usług hostingowych z odpowiedzialności, gdy dostawca ten spełnia jedną z dwóch przesłanek wymienionych w tym przepisie, a mianowicie brak wiedzy o bezprawnych działaniach lub informacjach, lub niezwłoczne podjęcie działań w celu usunięcia tych informacji lub uniemożliwienia dostępu do nich, gdy tylko się o nich dowie.
- 24 Ponadto z art. 14 ust. 3 dyrektywy 2000/31 w związku z motywem 45 tej dyrektywy wynika, że zwolnienie to nie ma wpływu na możliwość wymagania od danego dostawcy usług hostingowych przez sądy krajowe lub krajowe organy administracyjne, żeby przerwał on naruszenie prawa lub mu zapobiegł, w tym poprzez usunięcie informacji o bezprawnym charakterze lub poprzez uniemożliwienie dostępu do nich.
- 25 Z powyższego wynika, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 32 opinii, że dostawca usług holdingowych może być adresatem nakazów wydanych na podstawie prawa krajowego danego państwa członkowskiego, nawet jeśli spełnia jedną z alternatywnych przesłanek wymienionych w art. 14 ust. 1 dyrektywy 2000/31, czyli nawet w przypadku, gdy nie jest on uważany za ponoszącego odpowiedzialność.
- 26 Ponadto art. 18 dyrektywy 2000/31, znajdujący się w jej rozdziale III, zatytułowanym „Wykonanie”, przewiduje w ust. 1, że państwa członkowskie zadbają o to, żeby powództwa dostępne w prawie krajowym dotyczące usług społeczeństwa informacyjnego umożliwiały szybkie podjęcie środków, łącznie ze środkami tymczasowymi mającymi na celu przerwanie każdego podnoszonego naruszenia prawa oraz zapobieżenie wszelkim dalszym szkodom odnośnych interesów.

- 27 W niniejszym przypadku, jak wynika z pkt 13 niniejszego wyroku i z samego brzmienia zadanych pytań, Facebook Ireland, po pierwsze, wiedział o przedmiotowej informacji o bezprawnym charakterze. Następnie Facebook Ireland nie podjął niezwłocznie działań w celu usunięcia tej informacji lub uniemożliwienia dostępu do niej, jak przewiduje art. 14 ust. 1 dyrektywy 2000/31. Wreszcie powódka w postępowaniu głównym wystąpiła do sądu krajowego o wydanie nakazu, o którym mowa we wspomnianym art. 18.
- 28 W motywie 52 owej dyrektywy uściślono, że szczególny charakter wynikający z faktu, iż szkody, które mogą powstać w związku z usługami społeczeństwa informacyjnego, charakteryzują się zarówno szybkością, jak i ich szerokim zasięgiem geograficznym, a także konieczność zapewnienia, aby władze krajowe nie podważały wzajemnego zaufania, które powinny w sobie pokładać, doprowadziły do tego, że prawodawca Unii Europejskiej wezwał państwa członkowskie do zapewnienia dostępności właściwych sposobów dochodzenia praw przed sądem.
- 29 Tym samym przy stosowaniu art. 18 ust. 1 dyrektywy 2000/31 państwa członkowskie dysponują szczególnie szerokim zakresem uprawnień dyskrecjonalnych w odniesieniu do środków zaskarżenia i procedur pozwalających na przyjęcie niezbędnych środków.
- 30 Co więcej, ponieważ te ostatnie środki – zgodnie z szeregiem wersji językowych tego przepisu, w tym między innymi wersji hiszpańskiej, angielskiej i francuskiej – mają wyraźnie na celu przerwanie „każdego” podnoszonego naruszenia lub zapobieżenie „wszelkim” dalszym szkodom na odnośnych interesach, nie można, co do zasady zakładać żadnego ograniczenia ich zakresu przy wprowadzaniu ich w życie. Wykładni tej nie podważa okoliczność, że w niektórych wersjach językowych tych przepisów, między innymi w wersji niemieckiej, przewiduje się, iż rzeczne środki mają na celu przerwanie „podnoszonego naruszenia” oraz zapobieżenie „dalszemu szkodzeniu odnośnym interesom”.
- 31 W art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 określono, że państwa członkowskie nie nakładają na usługodawców świadczących usługi określone w art. 12, 13 i 14 ogólnego obowiązku nadzorowania informacji, które przekazują lub przechowują, ani ogólnego obowiązku aktywnego poszukiwania faktów i okoliczności wskazujących na bezprawną działalność.
- 32 To właśnie w świetle wszystkich powyższych przepisów należy udzielić odpowiedzi na pytania przedstawione przez sąd odsyłający.
- 33 Po pierwsze, sąd odsyłający stawia w istocie pytanie, czy art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 stoi na przeszkodzie temu, by sąd państwa członkowskiego nakazał dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, które przechowuje i których treść jest identyczna z informacją uprzednio uznaną za mającą bezprawny charakter, lub zablokowania dostępu do takich informacji.
- 34 W tym względzie o ile art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 zakazuje państwom członkowskim nakładania na dostawców usług hostingowych ogólnego obowiązku nadzorowania informacji, które przekazują lub przechowują, czy też ogólnego obowiązku aktywnego poszukiwania faktów lub okoliczności wskazujących na bezprawną działalność, jak wynika z motywu 47 rzeczony dyrektywy, o tyle zakaz ten nie dotyczy obowiązków nadzoru „mających zastosowanie do przypadków szczególnych”.
- 35 Taki szczególny przypadek może w szczególności znaleźć swoje źródło, tak jak w sprawie w postępowaniu głównym, w konkretnej informacji, przechowywanej przez danego dostawcę usług hostingowych na wniosek określonego użytkownika jego platformy społecznościowej, której treść została przeanalizowana i oceniona przez właściwy sąd państwa członkowskiego, który w wyniku dokonanej oceny uznał tę informację za mającą bezprawny charakter.

- 36 Zważywszy, że platforma społecznościowa ułatwia szybkie przekazywanie informacji przechowywanych przez dostawcę usług hostingowych pomiędzy jego różnymi użytkownikami, istnieje rzeczywiste ryzyko, że informacja uznana za mającą bezprawny charakter została następnie powielona i udostępniona przez innego użytkownika tej platformy.
- 37 W tych okolicznościach w celu zapewnienia, że dany dostawca usług hostingowych zapobiegnie „wszelkim” dalszym szkodom na odnośnych interesach, zasadne jest, by właściwy sąd mógł wymagać od tego dostawcy usług hostingowych zablokowania dostępu do przechowywanych informacji, których treść jest identyczna do tej uprzednio uznanej za mającą bezprawny charakter, lub usunięcia takich informacji, niezależnie od tego, kto wnioskował o przechowywanie tych informacji. W świetle w szczególności tej identyczności treści przedmiotowych informacji nakazu wydanego w tym zakresie nie można uznać za nakładający na dostawcę usług hostingowych obowiązek nadzoru, w sposób ogólny, informacji, które przechowuje, ani ogólnego obowiązku poszukiwania faktów lub okoliczności wskazujących na bezprawną działalność w rozumieniu art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31.
- 38 Po drugie, sąd odsyłający stawia w istocie pytanie, czy art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 stoi na przeszkodzie temu, by sąd państwa członkowskiego nakazał dostawcy usług hostingowych usunięcia informacji, które przechowuje i których treść jest równoznaczna z informacją uprzednio uznaną za mającą bezprawny charakter, lub zablokowania dostępu do takich informacji.
- 39 Z uwag zawartych w postanowieniu odsyłającym wynika, że poprzez wyrażenie „informacje o równoznacznej treści” sąd odsyłający rozumie informacje przekazujące wiadomość, której treść jest w istocie niezmieniona, a zatem bardzo niewiele różni się od informacji, która doprowadziła do stwierdzenia bezprawności.
- 40 W tym względzie należy podkreślić, że bezprawny charakter treści informacji nie wynika samo w sobie z użycia pewnych słów połączonych w pewien sposób, lecz z faktu, że wiadomość przekazana za pomocą tej treści jest uznana za bezprawną w odniesieniu, jak w niniejszej sprawie, do wypowiedzi zniesławiających dotyczących konkretnej osoby.
- 41 Z powyższego wynika, że aby nakaz zaniechania bezprawnego działania i zapobieżenia ponownemu popełnieniu takiego czynu oraz wszelkiej dalszej szkody na danych interesach mógł faktycznie doprowadzić do osiągnięcia tych celów, ów nakaz powinien móc obejmować również informacje, których treść, przekazując przy tym zasadniczo tę samą wiadomość, została sformułowana w nieco inny sposób ze względu na użyte słowa lub ich kombinację, w stosunku do informacji, której treść została uznana za mającą bezprawny charakter. W przeciwnym bowiem razie, jak podkreśla sąd odsyłający, skutki takiego nakazu można byłoby łatwo obejść, przechowując wiadomości lekko różniące się od wiadomości uprzednio uznanych za bezprawne, co mogłoby doprowadzić do powstania sytuacji, w której zainteresowana osoba zmuszona jest do wielokrotnego wszczynania postępowań w celu doprowadzenia do zaniechania działań, których jest ofiarą.
- 42 Niemniej jednak należy również przypomnieć w tym kontekście, że jak wynika z art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 i jak zostało przypomniane w pkt 34 niniejszego wyroku, sąd państwa członkowskiego, po pierwsze, nie może wydać nakazu wobec dostawcy usług hostingowych nakładającego na niego obowiązek nadzorowania, w sposób ogólny, informacji, które przechowuje, ani, po drugie, zobowiązać go do aktywnego poszukiwania faktów lub okoliczności leżących u podstaw treści mającej bezprawny charakter.
- 43 W tym względzie należy w szczególności zauważyć, że jak wynika z motywu 41 dyrektywy 2000/31, prawodawca Unii, przyjmując tę dyrektywę, zamierzał wprowadzić równowagę pomiędzy różnymi wchodzącymi w grę interesami.

- 44 W związku z tym art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 oznacza, że cel realizowany za pomocą nakazu, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej dyrektywy, w świetle jej motywu 41, polegający w szczególności na skutecznej ochronie dobrego imienia i czci danej osoby, nie może być osiągnięty za pomocą nadmiernego obowiązku nałożonego na dostawcę usług hostingowych.
- 45 W związku z powyższym ważne jest, aby równoznaczne informacje, o których mowa w pkt 41 niniejszego wyroku, zawierały konkretne elementy odpowiednio określone przez podmiot wydający nakaz, takie jak nazwisko osoby, której dotyczy uprzednio stwierdzone naruszenie, okoliczności, w jakich zostało stwierdzone to naruszenie, jak również treść równoznaczna z tą, która została uznana za bezprawną. Różnice w sformułowaniu tej treści równoznacznej z treścią uznaną za bezprawną nie mogą w żadnym wypadku wymagać od dostawcy usług hostingowych dokonania niezależnej oceny owej treści.
- 46 W tych okolicznościach obowiązek taki jak opisany w pkt 41 i 45 niniejszego wyroku, po pierwsze, w zakresie, w jakim rozciąga się on również na informacje o równoznacznej treści, wydaje się wystarczająco skuteczny, aby zapewnić ochronę osoby, której dotyczą zniesławiające wypowiedzi. Po drugie, ochrona ta nie jest zapewniana poprzez nadmierny obowiązek nałożony na dostawcę usług hostingowych, ponieważ nadzór i wyszukiwanie, których wymaga ten obowiązek, są ograniczone do informacji zawierających elementy określone w nakazie, a ich zniesławiająca treść o równoznacznym charakterze nie zobowiązuje dostawcy usług hostingowych do dokonania niezależnej oceny, gdyż dostawca taki może skorzystać z technik i zautomatyzowanych środków wyszukiwania.
- 47 W związku z tym nakaz taki nie może nakładać na dostawcę usług hostingowych obowiązku nadzorowania, w sposób ogólny, informacji, które dostawca ten przechowuje, ani ogólnego obowiązku aktywnego poszukiwania faktów lub okoliczności wskazujących na bezprawną działalność w rozumieniu art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31.
- 48 Po trzecie, chociaż sąd odsyłający nie przedstawił wyjaśnień w tym względzie w uzasadnieniu swojego postanowienia odsyłającego, to brzmienie pytań, które skierował do Trybunału, sugeruje, że wątpliwości sądu odsyłającego dotyczą również kwestii, czy art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 może stać na przeszkodzie temu, aby takie nakazy jak te, o których mowa w pkt 37 i 46 niniejszego wyroku, mogły wywoływać skutki na skalę światową.
- 49 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy przypomnieć, że – jak wynika w szczególności z art. 18 ust. 1 dyrektywy 2000/31 – dyrektywa ta nie przewiduje w tym względzie żadnego ograniczenia, w szczególności terytorialnego, zakresu środków, które państwa członkowskie są uprawnione do przyjęcia zgodnie z tą dyrektywą.
- 50 W konsekwencji, biorąc również pod uwagę pkt 29 i 30 niniejszego wyroku, dyrektywa 2000/31 nie stoi na przeszkodzie temu, aby wspomniane środki nakazowe wywierały skutki na skalę światową.
- 51 Niemniej jednak z motywów 58 i 60 tej dyrektywy wynika, że z uwagi na ogólnoświatowy wymiar usługi elektronicznej prawodawca Unii uznał, że konieczne jest zapewnienie spójności przepisów Unii w tej dziedzinie z przepisami mającymi zastosowanie na szczeblu międzynarodowym.
- 52 Do państw członkowskich należy zapewnienie, aby przyjęte przez nie środki, które wywierają skutki na skalę światową, należycie uwzględniały te ostatnie przepisy.

- 53 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na pytania pierwsze i drugie należy odpowiedzieć, że dyrektywę 2000/31, w szczególności jej art. 15 ust. 1, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie temu, aby sąd państwa członkowskiego mógł:
- nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, które dostawca ten przechowuje i których treść jest identyczna z treścią informacji uprzednio uznanej za mającą bezprawny charakter, lub zablokowanie dostępu do tych informacji, niezależnie od tego, kto wnioskował o przechowywanie tych informacji;
 - nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, które dostawca ten przechowuje i których treść jest równoznaczna z treścią informacji uprzednio uznanej za mającą bezprawny charakter, lub zablokowanie dostępu do tych informacji, pod warunkiem że nadzorowanie i wyszukiwanie informacji, których dotyczy taki nakaz, jest ograniczone do informacji przekazujących wiadomość, której treść jest w istocie niezmieniona w porównaniu do treści, która doprowadziła do stwierdzenia bezprawności, i zawierających elementy określone w nakazie, oraz że różnice w sformułowaniu tej treści równoznacznej z treścią informacji uprzednio uznanej za mającą bezprawny charakter nie są tego rodzaju, by wymagać od dostawcy usług hostingowych dokonania niezależnej oceny tej treści;
 - nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, których dotyczy nakaz, lub zablokowanie dostępu do tych informacji na całym świecie, w ramach właściwego prawa międzynarodowego.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 54 Biorąc pod uwagę odpowiedź udzieloną na pytania pierwsze i drugie, nie ma potrzeby rozpatrywania pytania trzeciego.

W przedmiocie kosztów

- 55 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego („dyrektywę o handlu elektronicznym”), w szczególności jej art. 15 ust. 1, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie temu, aby sąd państwa członkowskiego mógł:

- **nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, które dostawca ten przechowuje i których treść jest identyczna z treścią informacji uprzednio uznanej za mającą bezprawny charakter, lub zablokowanie dostępu do tych informacji, niezależnie od tego, kto wnioskował o przechowywanie tych informacji;**
- **nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, które dostawca ten przechowuje i których treść jest równoznaczna z treścią informacji uprzednio uznanej za mającą bezprawny charakter, lub zablokowanie dostępu do tych informacji, pod warunkiem że nadzorowanie i wyszukiwanie informacji, których dotyczy taki nakaz, jest ograniczone do informacji**

przekazujących wiadomość, której treść jest w istocie niezmieniona w porównaniu do treści, która doprowadziła do stwierdzenia bezprawności, i zawierających elementy określone w nakazie, oraz że różnice w sformułowaniu tej treści równoznacznej z treścią informacji uprzednio uznanej za mającą bezprawny charakter nie są tego rodzaju, by wymagać od dostawcy usług hostingowych dokonania niezależnej oceny tej treści;

- **nakazać dostawcy usług hostingowych usunięcie informacji, których dotyczy nakaz, lub zablokowanie dostępu do tych informacji na całym świecie, w ramach właściwego prawa międzynarodowego.**

Podpisy